

15 – Düşük Seviyede Okur-Yazarlığı Olan Mültecilere Destek Sağlamak

Amaç: Mültecilerde genel olarak gözlemlenen **farklı okur-yazarlık** seviyeleri **hakkında farkındalık** yaratmak.

Giriş

Bazı yetişkinler birçok yazım biçimini okuyabilir ve yazabilirken, bazıları ise sadece kendi ana dillerindeki yazım biçimini okuyabilir ve yazabilir. Bazılarının ise okuma yazması yoktur ancak farklı şekillerde iletişim kurabilir. Örneğin, bazı yetişkinler kalem kullanarak yazamayabilir ancak kolaylıkla bir kısa mesaj yazabilir. Bir başkası ise sözcükler yerine semboller kullanılan tabelaları anlayabilir (ör. 'sigara içmek yasak' tabelası).

Okur-yazarlık, gündelik yaşamın sürdürülmesi, kaynak ve hizmetlere erişim (örgün veya yaygın eğitim dâhil) ve sosyal etkinliklerde iletişim kurabilmek için basılı ya da dijital, yazılı metinlerin kullanılabilmesidir. Yazılı olarak etkili bir biçimde iletişim kurulabilmesi, basit sözcüklerin okunabilmesi ve anlaşılabilmesinden metinlerin eleştirel değerlendirmesinin yapılabilmesi için giderek artan becerileri içerir.

Düşük seviyede okur-yazarlık, bu becerilerin biri ya da bazılarının olmaması anlamına gelir. Bu sebeple, farklı türlerde okur-yazar olmayan yetişkinler vardır.

Dört Okuma-Yazma Profili (A, B, C, D)

Aşağıda tarif edilen dört çeşit okur-yazarlık profili, mültecilerin ihtiyacı olanı anlamanız ve konuya nasıl yaklaşmanız gerektiğine dair faydalı olabilir (ayrıca bkz. www.coe.int/en/web/lang-migrants/literacy-profiles). Profiller, öğrenmeyi etkileyebilecek eğitim geçmişlerini, beceriler ve deneyimleri tanımlamaktadır. Bireylerin farklı olabilecekleri, profillere göre farklılıklar gösterebileceği ve dört profilde sunulan özelliklerin bazılarına sahip olabilecekleri unutulmamalıdır.

A ve B grupları ve kısmen de C grubundaki mülteciler, ilk defa okuma-yazma öğreniyorlar ve aynı zamanda yeni bir dil öğreniyorlar. Bu, çok çaba gerektiren zorlu bir durumdur.

Hedef dil dışında bir yazım türünde okuma-yazma bilen mülteciler okur-yazardır. Sadece, yeni bir yazım biçiminde okuma-yazma öğrenmeleri gerekir (Ayrıca bkz. Araç 17 *Yeni Bir Dilde Okuma-Yazma Öğrenirken Yaşanan Zorluklar*); ancak farklı yazım biçimlerini yazmada mevcut okur-yazarlık becerilerinden faydalanabilirler.

Tasvir	Tanım
<p>Abdi, Somali'den gelen, 45 yaşında Bantu'lu bir adamdır. Ana dili olan Cushitic dili, sadece sözlü bir dildir. Hedef dilde sözlü yeterliği başlangıç aşamasındadır ve araçlar vasıtasıyla gerçekleşen iletişimler dışında ev sahibi ülkenin toplumuyla bir iletişimi yoktur.</p>	<p>Grup A: Abdi gibi yetişkinler, kendi ülkelerinde örgün eğitime erişimi olmamış ve ana dilleri yazılı bir dil ya da eğitim verilen dil olmamış olan kişilerdir. Bazen, yazılı bir metnin ya da sözcüğün nasıl anlam ifade edebildiğini anlamakta zorlanırlar. Bu yetişkinlerin, yazılı dili keşfetmelerine rehberlik edebilirsiniz: sözcük ve kalıpların gündelik yaşamda nasıl anlam kazandıklarını ve işlevlerinin ne olduğunu göstererek, anlatarak başlayabilirsiniz (ör. Dükkanlarda, sokak tabelaları, panolar, vs.).</p>
<p>Natalie, Fil Dişi Sahillerden gelen 37 yaşında bir kadındır. Bildiği diller Bété ve Fransızcadır. Hiç okula gitmediği için okuma-yazma bilmiyor ama buna rağmen, kendi ülkesinde bir toplum önderi ve kadın hakları savunucusuydu. Kendi ana dili ve Fransızca dillerinde sözlü becerileri nedeniyle, kısa bir sürede sözlü İtalyanca öğrenebildi.</p>	<p>Grup B: Natalie gibi yetişkinler kendi ana dillerinde hiçbir zaman okuma ve yazmayı öğrenmemişlerdir. Bunun sebebi, örgün eğitim imkânlarının olmamasıdır. Sesleri ve harfleri birleştirmek, harfleri sözcük oluşturmak için bir araya getirmek ve yazılı bir sözcüğü sözlü söylenebilmesi ve anlamını anlamaları gibi temel becerileri öğrenmeleri gerekir. Gündelik yaşamlarında yazılı dili nasıl kullanacaklarını anlamaları için onlara rehberlik edebilirsiniz (ör. basit bir forma kişisel bilgilerini yazarak aktarmak, bir dükkânda gördükleri ürünü tanımak, vb.).</p>
<p>Abbas, 17 yaşındadır. Ülkesi Pakistan'da çok az eğitim almıştır (3 yıl). Ana dili olan Urdu'nun yazı sistemi alfabetiktir. Ev sahibi ülkede, refakatsiz reşit olmayan biri olarak 5 aydır yaşıyor. Şu anda mesleki eğitim kursuna devam ediyor ancak dersleri anlamakta çok zorlanıyor. Aşına olduğu konularda çok basit sohbetler sürdürebiliyor ve gündelik yaşamda ve eğitim hayatında sıklıkla kullanılan sözcükleri tanıyabiliyor. Ev sahibi ülkede düzenli etkileşimi oluyor.</p>	<p>Grup C: Bu gruptaki yetişkinler, gündelik yaşamlarında çoğu kez okuma-yazma bilmezler ancak bazı şeyleri okuyabilir ya da yazabilirler. Çoğu, ana dillerinde kısıtlı eğitim almış (genelde 5 yıldan az) veya ileri safhalarda eğitim almadıkları ya da devam etmedikleri için okur-yazarlık becerilerini kısmen kaybetmiş olabilirler. Bu mültecilerin mevcut okuma-yazma becerilerini güçlendirebilmeleri ve çeşitli metinleri okuyup, yazabilmeleri için yardımcı olabilirsiniz. Bu, ev sahibi ülkenin yazılı dilini gündelik yaşamlarına dâhil edebilmeleri ile baş edebilmelerine yardımcı olacaktır (ör. kamu hizmetler, iş, seyahat, eğlence, vs.).</p>
<p>Beauty, 27 yaşında bir kadındır. Ülkesi Ghana'da liseye gitmişti ve muhasebeci olarak çalışıyordu. Ewe dilini ve İngilizce biliyor. Gönüllüler tarafından sunulan İtalyanca (hedef dil) kursuna 7 aylık kızı ile birlikte katıldı. Başlangıçta, travma etkilerinden ötürü okuma, yazma ve öğrenme konusunda zorluklar yaşadı. Bir uzman tarafından terapi aldıktan sonra, hedef dili öğrenebilmek için tüm kişisel kaynaklarını kullanabildi.</p>	<p>Grup D: Beauty gibi yetişkinler kendi ana dillerinde okur-yazardırlar. Eğitim düzeyleri, ana dilleri ve yaşları konusunda farklılıklar gösterebilirler de, hedef dilin öğrenilmesine odaklanabilirler ve öğrenimlerini desteklemek için yazılı metinlerden faydalanabilirler.</p>

Not: Bu Araç Seti, mültecileri mümkün olduğunca etkili bir biçimde desteklemenize yardımcı olacaktır. Bu kapsamda, okur-yazar olmayan yetişkinler veya başlangıç düzeyinde okur-yazar olan yetişkinler için de çeşitli 'senaryolarda' uygun etkinlikler mevcuttur.